

דגם תשובות – בית, חינוך ומשפחה – עולים חדשים – מס' 005374, קיץ תשפ"ב

הערה למעריכים: הכתוב בסוגריים מרובעים אינו מחייב את הנבחנים.

פרק ראשון

על הנבחנים לענות על ארבע מן השאלות 1–5.

1. יצר ויצירה

- א.** השאלה: האם ייתכן שיצר הרע, שגורם לדברים רעים, נחשב "טוב מאד"?
התשובה: אם לא היה יצר הרע אדם לא היה בונה בית, לא היה נושא אישה, לא היה מוליד. א: ללא יצר הרע האדם לא היה מקדם את העולם. א: התאוות של האדם שמקורן ביצר הרע הן הגורמות להתקדמות העולם.
(עמ' 33)
- ב.** אסור לרקוד ריקודים מעורבים מן הסיבות האלה:
– מבטים גוררים הרהורים (הרהורי עבירה).
– משום שמירה על כבוד האישה – כבודן של הנשים נפגע מכיוון שהן נעשות למוצג, לחפץ שמתפעלים מן החיצוניות שלו ולא מן התוכן הפנימי שלו.
– משום פריצת גדרי התורה ודרכי הצניעות והטהרה.
[הערה למעריכים: על התלמידים לכתוב שתי סיבות].
(עמ' 45)
- ג.** (1) ערוות דיבור. א: ניבול פה.
(2) בשעת מלחמה יש יותר חשש להתרופפות מוסרית וערכית.
(עמ' 48)

2. מתי להינשא?

- א.** – בימינו, למרבית הנערים חסרה בגרות רגשית. בעבר, נערים היו שותפים מלאים בכלכלת הבית ולכן תהליכי ההתבגרות הנפשית היו מואצים.
– בימינו, למרבית הנערים חסרה אחריות לנהל משפחה. בעבר, נערים היו שותפים מלאים בכלכלת הבית ולכן תהליכי ההתבגרות הנפשית היו מואצים.
– בימינו, רמת הציפיות הרגשיות ההדדיות של בני הזוג הרבה יותר גבוהה מבעבר.
(עמ' 58–59)
[לקבל: בימינו, נדרש זמן ארוך יותר מבעבר להגיע ליכולת כלכלית שתאפשר להתפרנס כראוי לאחר הנישואין – עמ' 61–62]
- ב.** (1) חשש שהטורח במזונות יגרום לביטול תורה. או: העוסק במצווה פטור מן המצווה.
(2) הרהורי עבירה.
(עמ' 59)
- ג.** עולם רוחני עשיר משפיע על אופיו ותוכנו של הבית העומד להיבנות (שם).

3. קידושין ונישואין

- א.** (1) כדי למנוע קידושי סתר ורמאות.
(2) – כדי לא לבייש את מי שאינו יודע לברך.
– חשש שהחתן לא יתכוון כראוי בברכה מחמת טרדתו.
(עמ' 72)
- ב.** (1) פרוטה.
(2) – כדי שהטבעת תהיה בידה למזכרת שהיא נשואה.
– הטבעת היא עגולה ואין לה קץ וסוף, וכך הברית בין האיש לאישה היא ברית עולם ואין לה סוף.
(עמ' 73–74)

4. מחויבויות שבין איש לאשתו

- א. ההתחייבות הממונית שבכתובה עשויה לעצור את האיש מלקבל החלטות פזיזות ובלתי שקולות (עמ' 91).
- ב. (1) הסכום של "עיקר כתובה": מאתיים זוז לבתולה [ומאה זוז לגרושה או אלמנה].
סכום זה יספיק לכלכלת האישה במשך שנה.
(2) במשך הזמן התברר שסכום "עיקר הכתובה" אינו מספיק בדרך כלל לכלכלת האישה.
(עמ' 92)
- ג. על הכתובה חותמים העדים [וגם החתן] (עמ' 95).

5. חובות ביחסי הורים וילדים

- א. — לא יעמוד במקום המיוחד להם.
— לא ישב במקום המיוחד להם.
— לא יסתור את דבריהם.
— לא יכריע את דבריהם בפניהם.
— לא יקראם בשמם.
(עמ' 164)
- [הערה למעריכים: על התלמידים לכתוב שתי דוגמאות.]
- ב. (1) שורש מצוות כיבוד הורים: ראוי לאדם שיכיר טובה למי שעשה עימו טובה, ולא יהיה כפוי טובה, ולכן ראוי לאדם לכבד את ההורים, שהביאו אותו לעולם והשקיעו בו.
(2) כאשר אדם יפנים את מידת הכרת הטוב כלפי הוריו יעלה ממנה להכיר טובה לקב"ה, שברא אותו באופן שלם ומספק את כל צרכיו.
(עמ' 165)
- ג. (1) אדם שאין לו מקצוע שממנו יוכל להתפרנס בכבוד ישיג את פרנסתו בדרכים אסורות. נמצא שהאב שלא לימד את בנו אומנות כאילו לימדו ליסטות.
(2) עד שיוכל להתפרנס ולעמוד ברשות עצמו ולא יהיה מעמסה על אחרים, ואפילו אם הבן כבר גדול.
(עמ' 169–170)

פרק שני

על הנבחרים לענות על שלוש מן השאלות 6–10.

6. בניית הבית

- א. (1) קשר טוב בין בני זוג.
(2) החושך יוצר אווירה קודרת; בשל החושך עלולות להתעורר מריבות בבית; הדלקת הנרות ממלאת את הבית אור ושמחה.
(עמ' 101–102)
- ב. השאלה – האם אדם צריך לשמח את אשתו רק בשנה הראשונה? ומה יהיה לאחר השנה הראשונה?
התשובה – אחרי שיקיים אדם את מצוות "ושמח את אשתו" במשך שנה הוא יבין את חשיבות השמחה לשלום הבית, והוא ישמח את אשתו מרצונו העצמי אף בלא ציווי אלוהי.
(עמ' 104)

7. מצוות עונה

- א. הכינוי "יחסי מין" מבטא מפגש בין שני מינים ופורקן יצרים. הכינוי "חיי אישות" מבטא חיים מאוחדים של שני אנשים שהם כאיש אחד ומתוך כך כבשר אחד (עמ' 117).
ב. דברים שאדם צריך להקפיד עליהם בזמן קיום חיי אישות:
– לא יקל בראשו ביותר.
– לא ינבל את פיו בדברי הבאי [ואפילו בינו לבניה].
– לא יהיו שיכורים.
– לא יהיו עצלנים.
– לא יהיו עצבנים.
– חיי האישות יהיו ברצון שניהם ובשמחתם.
[הערה למעריכים: על התלמידים לכתוב שני דברים].
(עמ' 121)
- ג. גילויי חיבה בין בני זוג הם עניין שבינם לבין עצמם. החצנת הקשר האינטימי ביניהם מוזילה אותו ומפחיתה את ערכו ואת עוצמתו (שם).

8. טומאה וטהרה

- א. (1) כדי למנוע טעות בין ימי נידה לימי זיבה.
(2) דין ברור שאין עליו מחלוקת. א: הלכה שאין לסור ממנה לעולם.
(עמ' 128)
- ב. (1) גדורה בגדר של שושנים.
(2) די באזהרה קלה כמו גדר של שושנים כדי שבני זוג יפרשו זה מזה, ואין צורך בגדר של אבנים, כלומר במחסום ממשי [ל**קבל**: גדר שקל לפורצה ושמירתה מסורה לליבם ולמסירות נפשם של בני הזוג].
(עמ' 131–132)

9. כיסוי ראש

- א. (1) "דת משה" – צו התורה. על פי "דת משה", נדרש כיסוי ראש מסוים [כגון כובע קטן, מטפחת צרה ומטפחת רשת].
(2) "דת יהודית" – צו שמקורו בדברי חכמים. על פי "דת יהודית", נדרש כיסוי ראש מלא.
(עמ' 143–144)
- ב. הקלה א – אפשר להוציא הוצאה חלקית (שתי אצבעות) של שיער הראש.
הקלה ב – אין שום איסור לאישה לגלות את שיער ראשה בפני בעלה ובניה.
[הערה למעריכים: על התלמידים לכתוב הקלה אחת].
(עמ' 145–146)

10. שאלות קצרות

על הנבחרים לענות על שניים מן הסעיפים א-ג.

א. מאפיינים: בגדים לבנים; שאולים.

נימוק: כדי שלא לבייש את מי שאין לה.

(עמ' 17)

ב. כאשר אפשר לראות מבחוץ את המתרחש במכונית, ומכוניות עוברות אחת לכמה דקות (עמ' 43).

ג. את הכתובה נהוג לקרוא בין שלב הקידושין ובין שלב הנישואין [מייד לאחר שאמר החתן "הרי את מקודשת לי..." וענד לכלה את הטבעת].

קריאת הכתובה בשלב זה נועדה להפריד בין שלב הקידושין ובין שלב הנישואין.

(עמ' 75)

פרק שלישי

על הנבחרים לענות על שלוש מן השאלות 11–15.

11. בניית הבית

- א. (1) קשר טוב בין בני זוג.
(2) החושך יוצר אווירה קודרת; בשל החושך עלולות להתעורר מריבות בבית; הדלקת הנרות ממלאת את הבית אור ושמחה.
(עמ' 101–102)
- ב. השאלה – האם אדם צריך לשמח את אשתו רק בשנה הראשונה? ומה יהיה לאחר השנה הראשונה?
התשובה – אחרי שיקיים אדם את מצוות "ושמח את אשתו" במשך שנה הוא יבין את חשיבות השמחה לשלום הבית, והוא ישמח את אשתו מרצונו העצמי אף בלא ציווי אלוהי.
(עמ' 104)

12. התנהלותה של משפחה

- א. (1) – היחס של לבן אליו השתנה.
– ה' ציווה אותו לחזור לארץ כנען.
(2) אפשר ללמוד שכאשר אדם רוצה לשפר ולייעל את ההתנהלות המשפחתית לא יעשה זאת באמצעות ציווי או כפייה אלא בשכנוע.
(עמ' 183–184)
- ב. (1) קישור וחיבור לתורה ורצון משותף להתקדם ולהתפתח בתורה ובמצוות הם הכוחות המניעים ומחיים את המשפחה. אָנִי: לימוד תורה במסגרת המשפחתית מציב את התורה וערכיה במרכז הבית.
(2) כי הן חייבות ללמוד הלכות השייכות להן.
(עמ' 186–187)

13. קרבה בין האיש לאישה

- א. הכינוי "יחסי מין" מבטא מפגש בין שני מינים ופורקן יצרים. הכינוי "חיי אישות" מבטא חיים מאוחדים של שני אנשים שהם כאיש אחד ומתוך כך כבשר אחד (עמ' 197).
ב. דברים שאדם צריך להקפיד עליהם בזמן קיום חיי אישות:
– לא יקל בראשו ביותר.
– לא ינבל את פיו בדברי הבאי [ואפילו בינו לביתה].
– לא יהיו שיכורים.
– לא יהיו עצלנים.
– לא יהיו עצבנים.
– חיי האישות יהיו ברצון שניהם ובשמחתם.
[הערה למעריכים: על התלמידים לכתוב שני דברים].
(עמ' 201)
- ג. גילויי חיבה בין בני זוג הם עניין שבינם לבין עצמם. החצנת הקשר האינטימי ביניהם מוזילה אותו ומפחיתה את ערכו ואת עוצמתו (שם).

14. סוגה בשושנים – קרבה וריחוק בחיי הזוגיות

- א. (1) כדי למנוע טעות בין ימי נידה לימי זיבה.
(2) דין ברור שאין עליו מחלוקת. א: הלכה שאין לסור ממנה לעולם.
(עמ' 207)
- ב. (1) גדורה בגדר של שושנים.
(2) די באזהרה קלה כמו גדר של שושנים כדי שבני זוג יפרשו זה מזה, ואין צורך בגדר של אבנים, כלומר במחסום ממשי [לקבל: גדר שקל לפורצה ושמירתה מסורה לליבם ולמסירות נפשם של בני הזוג].
(עמ' 211–212)

15. שאלות קצרות

- על הנבחרים לענות על שניים מן הסעיפים א–ג.
- א. מאפיינים: בגדים לבנים; שאולים.
נימוק: כדי שלא לבייש את מי שאין לה. (עמ' 17)
- ב. כאשר אפשר לראות מבחוץ את המתרחש במכונית, ומכוניות עוברות אחת לכמה דקות (עמ' 43).
- ג. את הכתובה נהוג לקרוא בין שלב הקידושין ובין שלב הנישואין [מייד לאחר שאמר החתן "הרי את מקודשת לי..." וענד לכלה את הטבעת].
קריאת הכתובה בשלב זה נועדה להפריד בין שלב הקידושין ובין שלב הנישואין.
(עמ' 75)